

MULTIKULTURA

...towards common values!

- *different colors*
- *different nations*
- *different cultures*
inside one NGO
Multikultura

MULTIKULTURA

за повеќе информации кликнете:
www.multikultura.org.mk

различни бои
различни националности
различни култури
во едно НВО
МУЛТИКУЛТУРА

Содржина:

Анти-дискриминација.....	4
Анти корупција.....	6
Ден на различности.....	8
Бракови помеѓу личности од различна етничка припадност.....	10

Вовед

Мултикултура е невладина организација, чија мисија е изградба на демократско општество преку соодветна толеранција и меѓуетничка соработка, создавајќи потребни услови за развивање на културни и други активности на младите.

Мултикултура ја објавува оваа брошура посветена на специфични теми, врз основа на истражувања и анализи. Статии поврзани со проблемите главно се однесуваат на младите. Брошурата е резултат на ентузијазмот, креативноста и напорите на персоналот и голем број од волонтерите на нашата организација, како и соработка и поддршка од донаторите на нашите заеднички проекти. Целта на оваа брошура е да споделиме и разменаиме идеи и практики на нашите членови, со вас драги читатели.

Вулнет Зенки

Извршен Директор

Брошура на НВО Мултикултура - Тетово

Уредници:

Арлинда Мазлами, Маја Петровска, Леонора Реџеџи, Арлинд Камили, Селима Шаќири

Дизајн:

Фисник Шабани

www.multikultura.org.mkinfo@multikultura.org.mk

СЕКОЈ ЗАСЛУЖУВА ЕДНАКВОСТА!

Одкога постои првобитното човечко општество (првобитното лудска заедница), во една или друга различна форма се запажуваат првите облици на дискриминација.

Дискриминацијата се забележува кај децата, кај младите женски лица (и повозрасни жени) кои се третираат како лица со **HIV/AIDS** (болеста), лицата со здравствено ментална психофизичка заостанатост, како и врз лицата со различно сексуално определување.

Ваквите карактеристики се забележителни и во нашиот секојдневен начин на комуникација, со кој сакајќи или не (сакајќи) се привилегираме себеси повеќе од другите.

Дискриминација на Роми претставува еден од најсериозните проблеми на човековите права во денешното општество кај нас, па и во Европа. Во поголемите историски забележувања, Ромите потекнуваат од првите номадски групи, кои понатаму беа приморани во различни држави да се асимилираат, а воедно во некои држави им било забранета комуникација на мајчин јазик, а пак на некои родители им беа одземани и сопствените деца.

И ден денеска Ромската заедница се соочува со дискриминација во различни сфери на секојдневниот живот, како во вработување, воспитување и образување, согледување на

правните законски прописи, така и во здравствени услуги и вдомовувања.

Да се потсетиме што претставува дискриминација...

- Дискриминација претставува разлика, нееднакво третирање на лица или групи (одредени групи на лица), поради различни етнички групи, различна верска припадност, расна припадност, поради било какви недостатоци, различноста на возраст или пак полова припадност.

Дискриминација се запазува кога на една одредена група која нема значително влијание не и се дава правото на еднаквост во општеството во кое живеат (дејствуваат). Дискриминација се забележува во различни форми, а секако се приметува и во различни начини и модуси.

Вистина е дека во секојдневниот живот, секој човек во една или друга форма наидува на еден вид дискриминација, поради самиот факт дека секое општество претставува спектар на различни културни богатства, кои се сплеткуваат взаемно.

Видови на дискриминација

1. Директна дискриминација, се одгледува кога едно лице е запоставено поради различна расна припадност.
2. Индиректна дискриминација, кога правилата и условите се дефинираат без вредни причини, и истите имаат негативно влијание врз лицата од друга расна припадност.

Нашето истражување е виден показител дека една таква дискриминација е присутна и кај нас. За време на истражувањето издвоивме неколку поинтересни прашања а тоа се: “Дали сте биле дискриминирани врз основа на етничка база на вашето работно место?”, уште по интересни беа одговорите каде 56% од анкетираниите воопшто не биле дискриминирани, а другата страна само 6% почувствувале некаков облик на дискриминација.

На другото прашање, “Според вас, кои се причините за дискриминација по етничка основа?”, политичката припадност беше со најголем процент од 68%, потоа беа социјалните причини со 17%, економските причини со 8% и останатите 7% беа други причини.

Мислам дека живееме во векот и сферата на информатиката и времето кога науката и технологијата напредуваат со зачудувачки напредок. Ние немаме време да мислиме, дискутираме и да се занимаваме со тоа дали треба да носиме шамија или крст, што заправо претставува лично и приватно убедување на секое лице. Во едно мултиетничко демократско правно друштво каде се присутни различни верски заедници, никој не може да си зема за право да му забрани на некој да се образува само поради неговото верско убедување.

Нашата цел не е одбрана, ниту казнување на видови на дискриминација, туку спречување на појавување на дискриминација. Ова задача може да се оствари само со институционално образование за човековите права, локално информирање и учеството на сите локални власти во взаемното соработување.

Основното човеково право е,
ДА НЕ БИДЕМЕ ДИСКРИМИНИРАНИ...

АНТИ-КОРУПЦИЈА

Скандалите поврзани со корупција го комплицираат демократијата во земјата. Ние знаеме дека нашето општество со децении живеело во едно тоталитарен и нетранспарентен систем, според тоа, се чини како демократијата се сфаќа како соодветен вид на користење пари на брзи и едноставен начин.

Ние се сметаме како сиромашна земја. Стапката на невработеност секој ден се повеќе се зголемува. И покрај висока стапка на невработеност и сиромаштија, расте корупцијата во јавните институции. Значи, некој ги користи нашите пари како даночни обврзници, луѓето се повеќе се осиромашуваат, а од другата страна се ослабуваат демократските институции.

Како може да се дефинира корупција?

Корупција значи кршење на секоја должност од страна на одговорни или правни субјекти, за да реализираат една материјална или нематеријална добивка, за кое не постои право врз основа на законот.

Корупцијата е еден глобален проблем. Тоа денес почива во темнината на тоталитарните, авторитарните и диктаторските режими, но забележливо намален во демократските средини, плурализмот, слободата на изразување и индивидуалната безбедност.

Ова не значи дека ние, како демократско општество, можеме да избегнеме од феноменот на корупција. Единствената предност кај нас во овој поглед е нашето право да критикуваме, разоткриваме и бориме некој, без страв дека владата ќе преземе мерки против нас.

Постојат две форми на појава на корупција, и тие се:

1. Активна форма, каде се вклучени пребарувања, нуди и ветувања за корист, поткуп или пари предност.
2. Пасивна форма, каде прифаќањето на придобивки, поткуп и пари се врши без да ги побараш.

Корупцијата во Македонија не се појавува како феномен само во јавните институции. Степенот на нејзиното ширење станаа многу сериозен проблем за општеството неодамна.

Да земеме еден пример кога некој аплицира за некое работно место. Треба да се испита на кој било начин да се најде конекција, некој кого познаваш, кој би можел да ти помогне да се навлезе во таа позиција.

Или да го земаме другиот случај. Некој, за да и заврши една одредена задача, граѓанинот, треба да и дава пари. Последниве години, ова е тренд кај нас и многу е поизрасен во секојдневниот живот. Мислам дека ова е поврзано со нашата култура на образование. Значи, култура на давање е речиси исто толку голема колку што е култура на земање.

Како да измериме корупција?

Нивото на корупција се проценува преку директни податоци. Подоверливи податоци за корупција се податоците од полициските статистики, но знаејќи дека државните органи во нашата земја тешко даваат такви информации (најверојатно и тие се дел од корупција, или можеби поради покриеноста на нивното ниво на квалитет), затоа ние одлучивме да развиеме друг метод за мерење на степенот на корупција.

За да постигнеме резултат за постоење на корупција во нашата земја, ние користевме анкета како еден метод на истражување. Најголем дел од анкетираниите беа ученици од средните училишта во општина Тетово и Гостивар, а не ги оставевме настрана и поголемите старосни групи (вработени и невработени лица), луѓе од различни етнички групи и луѓе од двата пола. Од многузначајните прашања кои беа вклучени во анкетата, ние ќе истакнеме само некои од нив, а тоа се: “Што претставува за вас корупција?”, тие одвоиле дефиниции како неправда, уништување на општеството, зевање екстра пари, материјална добивка, кражба, разбојништво, поткуп, уништување на институциите, нешто нелегитмно, злоупотреба на задача (функција)...

Другото прашање, “Во кого ја гледате одговорноста за искоренување на овој проблем?”, процентите беа речиси еднакви поделени меѓу трите опции поставени од нас, државните институции, политичките партии и во самиот народ.

Како да се бори против корупција?

Да се изградат политики за борба против корупција, за земјите во транзиција (како што сме ние), има посебно значење. Како што е проблематично самата дефиниција на корупција, исто така проблематично е и изградбата на политиките во секоја држава за да се бори против тоа.

Во една или друга форма, сите ние сме дел од корупција. Зошто да не се бориме против тоа?

Промената нека почне од тебе!

ДЕН НА РАЗЛИЧНОСТИ

Големиот научник Алберт Ајнштајн кој ја открил теоријата на релативитетот кажува дека 1% е интелигенција, а 99% работа. Почнав со оваа изјава размислувајќи дека ова активност се вклопува во рамките на агендата подготвена од страна на членовите и симпатизерите на нашата организација. Крајната цел беше се да изгледа убаво и малку "неверојатно" во општа гледна точка, обидувајќи секој со својата работа да донесе некои иновации што ќе и се допаднат на јавноста.

Додека се одвиваа подготовките во Домот на Културата, секој имаше своја задача. Некои беа ангажирани да стојат покрај јадењето и пиенето помагајќи во служење на истото. Во настанот беа вклучени и неколку организации кои како гости ги промовираа своите активности.

Кога беше сигнализирани дека се е подготвено, надвор можеше да се забележат групи на ученици од различни училишта кои се најдоа на тој настан од различен интерес. Некои од нив беа заинтересирани да ги видат претходно подготвените активности, додека пак други да се забавуваат и меѓусебно да се дружат.

Задоволство беше овој настан да се отвори од познатиот виолинист, Шкелзен Пајазити. А поздравниот говор го имаа претставници на НВО Мултикултура и еден претставник од Општина Тетово. Просторот беше преполнет со ученици, студенти и родители, така што дури не ни недостигаа аплаузи од публиката кој значително ја подобрија атмосферата на настанот.

Оро! Воглавно првата активност беа ората, односно албанската танцова група Џеладин Зекири, ромската група Пралипе и македонската Извор, кои значително влијае за да се постигне претходно планираниот настан. По завршување на овие активности, луѓето имаа можност да ја вкусат храната која беше подготвена од страна на волонтерите, да ги видат сликите кои неколку сликари ги насликаа на лице место и го покажаа својот талент итн.

Сето ова што го кажав до сега е само дел од програмата, а другиот дел беше, забава, организирана во ОДА каде младите беа забавувани од страна на бендот XXL.

Ова почна во 20.00 часот од самиот факт дека беше петок и младите треба да се забавуваа за време на викенд. Сите беа добродојдени а посебно оние кои што навистина сакаат вечерни забави.... Атмосферата беше на ниво, се беше убаво а посебно публиката, затоа што само таа знае и умее да направи таква атмосфера. Но не ја ставаме настрана и музиката.. иако знаеме дека сепак се зависи од расположението на луѓето.

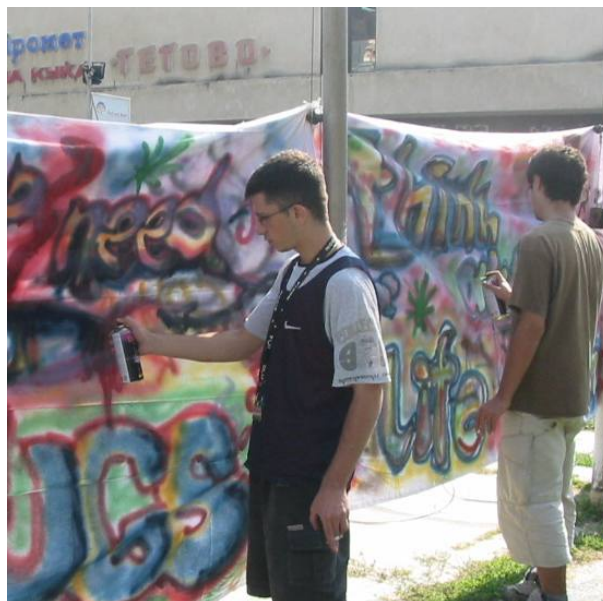
Крајот на забавата се приближуваше, беше некаде околу 23.05... Некои заминаа дома, некои сеуште продолжија, па дури и бараа да има караоке забава каде ќе можат да пеат, некои шепотеа додека беа презаморно но покрај се, презадоволни од вечерта.....

БРАКОВИ ПОМЕЃУ ЛИЧНОСТИ ОД РАЗЛИЧНА ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ

Многу често можеме да слушнеме, во нашата околина, дека: некој наш сосед, другар од детството, некој соученик од училиште или факултет или пак некој наш познаник има стапено во брак со личност која што е од различна етничка припадност од неговата. Етничките мешани бракови, посебно помеѓу Македонците и Албанците, односно помеѓу христијаните и муслиманите за кои се тврди дека многу ретко се склопуваат, претставува всушност вистинска табу тема.

Најчесто од постарите, од нашите родители, баби и дедовци, можеме да слушнеме дека не преферираат, поточно не сакаат нивните деца да бидат во брак со некој што е од различна етничка припадност од нивната. Тие на тоа ни укажуваат со тврдењето дека постојат големи верски и културни разлики кои што ниеден брак не би можел да ги поднесе. Тие веруваат дека доколку нивното дете биде еден од овие случаи, без разлика дали се тоа Македонци или Албанци, неговиот живот ќе биде уништен, средината тешко ќе го прифати тоа, и сите оние кои што директно или индиректно ја опкружуваат личноста која што го остварила тој брак, ќе бидат посрамотени.

Но исто така, од друга страна, има луѓе кои што се плод на тие мешани бракови и кажуваат за тоа како бракот на нивните родители е нормален и ништо поразличен од браковите кои што се склучени помеѓу Македонец- Македонка, Албанец- Албанка и сл. Тие си ги слават и почитуваат обичаите и културата на двете страни и си живеат среќно. Но сепак колку и да звучи убедливо, не постои видлив доказ дека тоа што го кажуваат е вистина. Можеби тие се принудени да го кажуваат тоа поради што не сакаат да бидат гледани поинаку од останатите поради тоа што се деца на родители од мешани бракови.

Меѓу тоа тие не се свесни за тоа дека младите се, се повеќе заедно вклучени во општеството, каде што се голем дел од денот заедно. Тие работат на исто работно место, излегуваат на исто место, студираат на исти универзитети, посетуваат исти курсеви што до некаде ни укажува на тоа од каде може да произлезат љубовните искри. Младите како млади и луѓето како луѓе без разлика на етничката припадност се пред се личности со душа, срце и емоции. Секој може да биде заведен од физичкиот

изглед, харизмата или пак да биде воодушевен од интелектот на некоја личност без разлика на неговата етничка припадност.

Понекогаш колку и да се трудиме тоа да го избегнеме, тоа едноставно се случува многу често посебно кај младите. Емоциите спонтано може да надвлдаат со секоја личност и дури понекогаш да му го сменат животот засекогаш со тоа што на крај љубовта ќе биде овековечена со брак.

MULTIKULTURA

адреса: Јане Сандански 48/1; (п.фах. 142); 1200 Тетово, Македонија

Тел.: +389 44 522 355

e-mail: info@multikultura.org.mk

www.multikultura.org.mk

подржано од: Norwegian People's Aid